

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

**Відокремлений структурний підрозділ
«Івано-Франківський фаховий коледж
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»**

**Циклова комісія професійної та практичної
підготовки
(спеціальності «Дизайн»)**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА(ПЛЕНЕРНА)**

**для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
Курс – 3 семестр – 6
Кількість годин – 180**

**Затверджено на засіданні циклової комісії
Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.**

Зміст

1.Вступ

2.Зміст практики та послідовність виконання завдань

- 1.Проходження інструктажу з техніки безпеки.
- 2.Ознайомлення із завданнями та матеріалами практики. Пошук та підбір об'єктів для аналізу та виконання замальовок на папері.
- 3.Зображення пейзажу нічного міста.
- 4.Силуетне зображення архітектурного сюжету міста.
- 5.Зображення архітектурного начерку в сонячний день.
- 6.Начерк об'ємної скульптури в середовищі.
- 7.Зображення архітектурного об'єкта культового призначення (храм, каплиця).
8. Зарисовка інтер'єру громадського приміщення у перспективному скороченні.
9. Зображення архітектурних споруд з перспективним скороченням.
10. Начерк малих архітектурних форм (мостів) в середовищі.
11. Начерк архітектурних деталей з передачею перспективного скорочення.
12. Зображення архітектурного об'єкта, який несе історичну значущість певного осередку. Також підготувати коротку анотацію про даний архітектурний об'єкт.
13. Щоденник практики.
14. Відео-презентація на захист практики.

3.Рекомендовані матеріали та інструменти

4.Критерії оцінювання

5.Рекомендована література

Базова

Допоміжна

Вступ

Навчально-плерерна практика є ключовим етапом у підготовці майбутніх фахівців у галузі дизайну. Вона надає унікальну можливість вийти за межі аудиторних занять та зануритися у реальне візуальне середовище, що є невичерпним джерелом натхнення та об'єктом для вивчення. Практика спрямована на поглиблення теоретичних знань з академічного малюнка, живопису, композиції та перспективи, а також на формування та вдосконалення практичних навичок зображення архітектурних об'єктів, міських пейзажів та малих архітектурних форм безпосередньо з натури.

Робота на плерері розвиває гостроту зору, спостережливість, вміння швидко аналізувати та інтерпретувати візуальну інформацію, передавати мінливі стани природи та освітлення. Це сприяє формуванню індивідуального художнього почерку, розвитку просторового мислення, композиційного чуття та естетичного смаку. Отриманий досвід є безцінним для подальшої професійної діяльності, зокрема у проектуванні, візуалізації та презентації дизайнерських ідей.

Мета та завдання практики

Мета: Формування у студентів інтегрованих професійних компетентностей з візуалізації архітектурного середовища, міських пейзажів, скульптур та інтер'єрів, а також розвиток художньо-творчих здібностей через безпосередню роботу з натури в умовах реального міського простору.

Завдання:

1. **Закріпити та поглибити** знання з лінійно-конструктивного малюнка, світлотіньового моделювання, повітряної перспективи, колористики та композиції.
2. **Освоїти** різні графічні (олівець, лінер, гелева ручка, вугіль, сангіна, сепія) та живописні (акварель, гуаш, пастель, акрил) техніки для створення швидких начерків та завершених робіт.
3. **Розвинути** навички швидкої фіксації вражень, аналізу форми, об'єму, пропорцій, світлотіні та кольору архітектурних об'єктів у природному освітленні.
4. **Навчитися** передавати характерні особливості архітектурних стилів, фактур матеріалів, взаємодію будівель з навколишнім середовищем.
5. **Сформувати** вміння працювати в різних погодних умовах та часових періодах (день, ніч), враховуючи особливості освітлення та атмосферні явища.

6. **Виробити** навички самостійної роботи, планування часу, організації робочого місця на пленері та відповідального ставлення до творчого процесу.
7. **Підготувати** якісні графічні та живописні матеріали, що можуть бути використані як частина портфоліо, а також як основа для подальших курсових та дипломних проєктів.
8. **Розвинути** навички публічної презентації та аналізу власних творчих робіт.

Зміст практики та послідовність виконання завдань

Місце проведення: міське середовище (історичні райони, парки, площі, вулиці, архітектурні ансамблі, громадські будівлі, мости, скульптури).

1. **Проходження інструктажу з техніки безпеки.**
 - **Зміст:** Детальний інструктаж з правил безпечної поведінки під час роботи на відкритому повітрі (уникнення небезпечних місць, поведінка поблизу проїжджої частини, поводження з гострими інструментами, пожежна безпека). Ознайомлення з правилами надання першої медичної допомоги. Обговорення етичних норм поведінки в громадських місцях.
 - **Очікуваний результат:** Студенти повністю усвідомлюють та неухильно дотримуються правил безпеки, що гарантує їхню безпеку та безпеку оточуючих під час пленерної практики.
2. **Ознайомлення із завданнями та матеріалами практики. Пошук та підбір об'єктів для аналізу та виконання замальовок на папері.**
 - **Зміст:** Детальне обговорення всіх завдань практики, критеріїв оцінювання. Огляд рекомендованих локацій та об'єктів для малювання. Проведення ознайомчої прогулянки для вибору об'єктів, їхнього попереднього аналізу з точки зору композиції, освітлення та ракурсу. Створення кількох швидких пошукових замальовок.
 - **Очікуваний результат:** Чітке розуміння всіх вимог та завдань практики, формування індивідуального плану роботи, попередній вибір та аналіз об'єктів для подальшого зображення.
3. **Зображення пейзажу нічного міста.**
 - **Матеріали на вибір:** акварель, гуаш, пастель, акрил.
 - **Формат:** А3.
 - **Зміст:** Вивчення особливостей нічного освітлення: штучні джерела світла (ліхтарі, вивіски), їхнє відображення на мокрих поверхнях, контраст світла і тіні, передача глибини простору в умовах обмеженої видимості. Акцент на передачі атмосфери та настрою нічного міста.
 - **Очікуваний результат:** Завершений живописний пейзаж нічного міста, що демонструє вміння передавати світлові ефекти, рефлекси та глибину простору в темний час доби.

4. Силуетне зображення архітектурного сюжету міста.

- **Матеріали на вибір:** прості графітні олівці, лінер, акварель, гуаш, акрил.
- **Формат:** А3.
- **Зміст:** Фокусування на загальній формі, контурах та ритмі архітектурних об'єктів. Завдання полягає у створенні виразного силуету, що передає характер будівлі та її оточення без деталізації внутрішніх елементів. Робота з контрастом "об'єкт-фон".
- **Очікуваний результат:** Виразне силуетне зображення архітектурного сюжету, що демонструє розуміння форми та композиції, здатність до узагальнення.

5. Зображення архітектурного начерку в сонячний день.

- **Матеріали на вибір:** акварель, гуаш, пастель, акрил.
- **Формат:** А3.
- **Зміст:** Вивчення впливу яскравого сонячного світла на об'єм та форму архітектури. Акцент на передачі чітких світлотіньових переходів, власних та падаючих тіней, рефлексів. Важливо передати відчуття об'єму та матеріальності будівель, динаміку світла.
- **Очікуваний результат:** Живописний начерк архітектурного об'єкта, що переконливо передає ефекти сонячного освітлення, об'єм та фактуру.

6. Начерк об'ємної скульптури в середовищі.

- **Матеріали:** прості графітні олівці, лінер, гелева ручка.
- **Формат:** А3.
- **Зміст:** Аналіз форми, пропорцій та пластики скульптури. Передача її об'єму за допомогою світлотіні та лінії. Важливо показати взаємозв'язок скульптури з навколишнім архітектурним або природним середовищем, її масштаб.
- **Очікуваний результат:** Точний та виразний графічний начерк скульптури, що передає її об'єм, характер та інтеграцію в простір.

7. Зображення архітектурного об'єкта культового призначення (храм, каплиця).

- **Матеріали:** прості графітні олівці, лінер, гелева ручка.
- **Формат:** А3.
- **Зміст:** Детальне вивчення та зображення архітектурних особливостей культових споруд (куполи, дзвіниці, арки, орнаменти, вітражі). Акцент на передачі їхньої монументальності, історичної та культурної цінності.
- **Очікуваний результат:** Деталізоване графічне зображення культового об'єкта, що відображає його архітектурний стиль та значущість.

8. Зарисовка інтер'єру громадського приміщення у перспективному скороченні.

- **Матеріали:** прості графітні олівці, лінер, гелева ручка.
- **Формат:** А3.

- **Зміст:** Застосування знань лінійної перспективи для побудови інтер'єру. Вибір точки зору, побудова лінії горизонту та точок сходу. Передача глибини простору, взаємного розташування меблів та елементів декору.
 - **Очікуваний результат:** Грамотно побудована інтер'єрна зарисовка, що переконливо передає глибину простору та об'єм предметів з урахуванням перспективного скорочення.
- 9. Зображення архітектурних споруд з перспективним скороченням.**
- **Матеріали:** тонований папір, вугіль, лінер, пастель.
 - **Формат:** А3.
 - **Зміст:** Практичне застосування законів лінійної та повітряної перспективи до складних архітектурних ансамблів (вулиці, площі з кількома будівлями). Передача глибини, масштабу, взаємозв'язку об'єктів у просторі. Робота з тонованим папером дозволить краще передати атмосферу та світлотінь.
 - **Очікуваний результат:** Композиційно цілісне та художньо виразне зображення архітектурних споруд, що демонструє впевнене володіння перспективою.
- 10. Начерк малих архітектурних форм (мостів) в середовищі.**
- **Матеріали:** сангіна, вугіль, лінер, сепія, гелева ручка.
 - **Формат:** А3.
 - **Зміст:** Вивчення конструктивних особливостей мостів, їхньої інтеграції в міський ландшафт. Передача матеріальності, текстури, а також взаємодії з водою та навколишньою рослинністю.
 - **Очікуваний результат:** Виразний графічний начерк мосту, що відображає його конструкцію, фактуру та гармонійне поєднання з оточенням.
- 11. Начерк архітектурних деталей з передачею перспективного скорочення.**
- **Матеріали на вибір:** прості графітні олівці, сангіна, вугіль, лінер, сепія, гелева ручка.
 - **Формат:** А3.
 - **Зміст:** Детальне вивчення та зображення окремих елементів архітектури (вікна, дверні прорізи, колони, капітелі, барельєфи, ліпнина, балкони). Акцент на точності передачі форми, об'єму, світлотіні та перспективних спотворень.
 - **Очікуваний результат:** Серія деталізованих графічних начерків, що демонструють глибоке розуміння архітектурних форм та вміння передавати їх у перспективі.
- 12. Зображення архітектурного об'єкта, який несе історичну значущість певного осередку. Також підготувати коротку анотацію про даний архітектурний об'єкт (історичні відомості, матеріали тощо, 5-8 речень).**
- **Примітка:** Кожні три студенти малюють різні об'єкти (тобто для 21 студента 7 різних об'єктів).
 - **Формат:** А3 (для малюнка) та А4 (для анотації).
 - **Матеріали на вибір:** акварель, гуаш, пастель, акрил, лінер.

- **Зміст:** Самостійний вибір історично значущого архітектурного об'єкта. Проведення міні-дослідження (історичні відомості, архітектор, стиль, матеріали, функції). Створення художнього зображення, що відображає унікальність та атмосферу об'єкта. Підготовка стислої анотації.
- **Очікуваний результат:** Високоякісне художнє зображення історичного об'єкта та інформативна, лаконічна анотація, що демонструє дослідницькі навички.

13.Щоденник практики.

- **Зміст:** Щоденна фіксація виконаних завдань, часу роботи, використаних матеріалів. Аналіз власних успіхів та труднощів, шляхів їх подолання. Включення ескізів, швидких замальовок, фотографій, нотаток щодо освітлення, кольору, композиції. Рефлексія щодо отриманих знань та навичок.
- **Очікуваний результат:** Систематизований, змістовний та рефлексивний щоденник, що відображає весь процес проходження практики та особистісний ріст студента.

14.Відео-презентація на захист практики.

- **Зміст:** Підготовка відео-презентації (5-7 хвилин), що включає: вступ (мета, завдання), огляд виконаних робіт (фотографії робіт, можливо, відео процесу малювання), аналіз найбільш вдалих робіт та викликів, які виникли під час практики. Демонстрація набутих навичок та особистих висновків.
- **Очікуваний результат:** Змістовна, візуально приваблива та добре структурована відео-презентація, що ефективно демонструє результати пленерної практики та рівень засвоєння матеріалу.

Рекомендовані матеріали та інструменти

Для успішного проходження пленерної практики студентам необхідно мати наступні матеріали та інструменти:

- **Папір:**
 - Акварельний папір (щільність 200-300 г/м², дрібне або середнє зерно) – 10-15 аркушів А3.
 - Папір для графіки (щільність 160-200 г/м²) – 10-15 аркушів А3.
 - Тонований папір (сірий, бежевий, коричневий) – 5-7 аркушів А3.
 - Папір для нотаток/ескізів (А4) – 1 блокнот.
- **Графічні матеріали:**
 - Набір простих графітних олівців різної твердості (Н, НВ, В, 2В, 4В, 6В, 8В).
 - Лінери (чорні, різних товщин: 0.1, 0.3, 0.5, 0.8 мм).
 - Гелеві ручки (чорна).
 - Вугіль (пресований та натуральний).
 - Сангіна, сепія (олівці або крейда).
- **Живописні матеріали:**
 - Акварель (набір кювет або тюбиків, не менше 12 кольорів).

- Гуаш (набір, не менше 12 кольорів).
- Пастель (набір сухої та/або олійної пастелі, не менше 24 кольорів).
- Акрилові фарби (набір, не менше 12 кольорів).
- **Пензлі:**
 - Для акварелі: круглі (№4, 8, 12), плоскі (№10, 20).
 - Для гуаші/акрилу: плоскі, круглі, синтетика або колонок (різних розмірів).
- **Допоміжні матеріали та інструменти:**
 - Гумка, клячка.
 - Точилка або канцелярський ніж.
 - Малярний скотч (для кріплення паперу до планшета).
 - Планшет для паперу (розмір А3).
 - Розпилювач для води (для акварелі/гуаші).
 - Палітра (пластикова або керамічна).
 - Ємність для води (складна або пластикова).
 - Серветки, ганчірка.
 - Портативний мольберт або складаний стільчик для пленеру.
 - Сонцезахисний крем, головний убір, зручний одяг та взуття (відповідно до погодних умов).
 - Фотоапарат або смартфон (для фіксації об'єктів та процесу роботи).
 - **Термос з напоєм, легкий перекус.**

Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчально-пленерної практики здійснюється комплексно, з урахуванням наступних критеріїв:

1. **Якість виконаних художніх робіт (70% від загальної оцінки):**
 - **Відповідність завданню:** Наскільки повно та точно робота відповідає вимогам кожного окремого завдання.
 - **Майстерність володіння матеріалами:** Впевнене та виразне використання обраних графічних та живописних технік, демонстрація розуміння їхніх властивостей.
 - **Композиційна грамотність:** Правильне розміщення об'єктів на аркуші, гармонійне співвідношення частин, збалансованість композиції, вибір вдалого ракурсу.
 - **Передача об'єму та простору:** Вміння передавати об'ємність форм за допомогою світлотіні, тону, кольору. Грамотне застосування законів лінійної та повітряної перспективи для створення глибини простору.
 - **Світлотіньове моделювання:** Чітке розмежування світла, півтіні, тіні, рефлексів, передача матеріальності та фактури об'єктів.
 - **Колористичне рішення (для живописних робіт):** Гармонійне поєднання кольорів, передача атмосферних явищ, стану освітлення, емоційного настрою.

- **Виразність та художня цінність:** Оригінальність бачення, індивідуальний стиль, емоційна насиченість робіт.
- 2. **Ведення щоденника практики (15% від загальної оцінки):**
 - **Регулярність та повнота записів:** Щоденне фіксування виконаних завдань, витраченого часу, використаних матеріалів.
 - **Змістовність:** Наявність аналізу власних успіхів та труднощів, рефлексія щодо отриманих знань та навичок.
 - **Додаткові матеріали:** Наявність ескізів, швидких замальовок, фотографій, нотаток, що ілюструють процес роботи та спостереження.
- 3. **Захист практики (15% від загальної оцінки):**
 - **Якість відео-презентації:** Структурованість, логічність викладу, візуальна привабливість, технічна якість відео.
 - **Глибина аналізу:** Вміння обґрунтувати вибір об'єктів, проаналізувати власні роботи, виявити сильні сторони та зони для вдосконалення.
 - **Вміння відповідати на запитання:** Чіткість, лаконічність та компетентність відповідей.
 - **Дослідницька частина (для завдання 12):** Якість та інформативність анотації до історичного об'єкта.

Рекомендована література

Для поглибленого вивчення матеріалу та вдосконалення практичних навичок студентам рекомендовано ознайомитися з наступними джерелами:

Базова

1. Антонович Є. Малюнок і живопис. Київ: Вища школа, 1990. 84 с.
2. Волошин Л. Ярослав Лукавецький: Малярство. Рисунки. Сценографія. Львів-Івано-Франківськ: ЗУКЦ, 2008. 124 с.: іл.
3. Жердзицкий В.Є. Живопис. Техніка і технологія: Навч. посібник для студ. Вищих навч. закл. Харків: Колорит, 2006. 327 с.
4. Жердзицкий В.Є. Темпера. Дизайн-освіта 2004: Теорія, практика та перспективи розвитку. Харків, 2004. 244 с.
5. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти І.М. Кириченко. Київ: Вища школа, 2002. 190 с.
6. Калініченко О. Колір та засоби передачі простору у зображенні пейзажу. Початкова школа. 2003. № 4. С. 22–25.
7. Коляденко Г. І. Анатомія людини. Київ: Либідь, 2007. 384 с.

Допоміжна

8. Макар В. Спомини та роздуми. Зібр. творів у чотирьох томах. Торонто; Київ, 2001. Т.1. Від Бистриці до Бугу. 447 с.

9. Мірчук З. Анатомія людини. Дрогобич: Вимір, 2007. 40 с.
10. Овсійчук В. Олекса Новаківський. Львів: Інститут народознавства НАН України, 1998. 320 с.: іл.
11. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
12. Шедеври українського живопису: альбом Авт.-упоряд. Д. Горбачов. Київ: Мистецтво, 2008. 608 с.

